

בשביל ישראל

מבחן לדוגמא - תרגול

הנחיות לבחינה:

- משך הבחינה: 150 דקות.
- מבנה הבחינה: בבחינה זו ארבעה פרקים. בשלושת הפרקים הראשונים יש לענות על כל השאלות. בפרק הרביעי יש לענות על 2 מתוך 3 השאלות.

הוראות:

- חומר עזר המותר לשימוש: סביבת הקורס בלבד ומחברת נייר.
- שימו לב, אין להיכנס לרשתות חברתיות ואין להיעזר בכלי הבינה המלאכותית! תלמיד שיימצא שלא בסביבת הקורס – מבחנו ייפסל!
- הבחינה היא אישית: חל איסור לשוחח או להתייעץ במהלך הבחינה עם תלמידים אחרים, ואין לשתף איתם את הבחינה.
- בתשובותיכם עליכם להתבסס על החומר הנלמד בכל יחידות הקורס.
- הבחינה תתבצע באמצעות מחשב בית ספרי בלבד.

פרק א (26 נקודות)

שאלה מס' 1

עיינו בקטע מתוך נאום של נשיא מדינת ישראל, יצחק הרצוג.

"למעלה מעשרת אלפים מקרי אלימות אירעו כלפי צוותים רפואיים בארבע השנים האחרונות, ולמעלה מ-3000 תיקים נפתחו על אלימות בכבישים בשנת 2022 בלבד! אנו, שהתגאינו תמיד בלכידות שלנו, הפכנו למקום בו אזרחים מפחדים שיהיו קורבן להתפרצות אלימה במרחב הציבורי. הקושי שלנו – הבוגרים – לנהל מחלוקת, משפיע ישירות על ילדינו, כשאלפי תיקים נפתחו בשנה האחרונה על מקרי אלימות בבתי הספר. עליה של קרוב לארבעים אחוזים!

ההבנה העמוקה של ערכה העצום של מחלוקת לשם שמים, הייתה תשתית לקיום עמנו במשך הדורות וכמובן חלק הכרחי בדמוקרטיה. אבל צריך לדעת איך לנהל את המחלוקת, בין אם זה מחלוקת בין אנשים, בין קהילות, ואפילו בין רשויות שלטון. והיום – נדמה שלא רק שכחנו איך להסכים, אלא שאנחנו לא מצליחים אפילו להתווכח.

האחריות המוטלת עלינו ברורה – אחריות להקשיב לכאבו של האחר, לצרכיו ולאמונותיו, ולא פחות מכך – אחריות להשמיע את קולנו שלנו. עלינו לחתור להבנות משותפות ולא להכנעות. התנהלות של משחק סכום אפס מאיימת על כולנו, שהרי מי שיכניע היום, יוכנע מחר, ולהיפך, וכך לא אלו ולא אלו יזכו להגנה עקבית ותמידית על ערכיהם. מעבר למפגשי עם כלל החברה בישראל, מוקם בבית הנשיא מרכז פעילות חדשני ומעמיק, ששואף לקרב את כל הקהילות בישראל לחברה ולמדינה, וגם לסייע במפגשים בין קהילות שונות ובהובלת שיח מכבד ביניהן."

{חלקים מתוך דברי נשיא המדינה בוועידת אשמורת השנייה – ב' בשבט ה'תשפ"ג, 24.1.23}
<https://www.president.gov.il/president/#section-2>

א. ציינו זכות **אחת** ועיקרון דמוקרטי **אחד** אשר באים לידי ביטוי בנאום. (6 נק')
(אין לבחור בתשובה זו את עקרון זכויות האדם והאזרח)

- צטטו מתוך הנאום משפט **אחד** המתייחס לזכות ומשפט **אחד** המתייחס לעקרון הדמוקרטי שבחרתם. (6 נק')
- הסבירו במילים שלכם כיצד העיקרון הדמוקרטי והזכות באים לידי ביטוי במשפטים שציטטתם מתוך הנאום (משפט אחד לעיקרון הדמוקרטי ומשפט שני אחר לזכות). בתשובתכם יש להתייחס להגדרות העיקרון הדמוקרטי והזכות, כפי שלמדתם בקורס (6 נק').

ב. בחרו ב**אחת** מזכויות האדם (יסוד/טבעיות) **שלא** ציינתם בסעיף הקודם.

תארו בשלושה משפטים (לפחות) מקרה מן המציאות הישראלית בעבר או בהווה שבו זכות זו באה לידי ביטוי (מתממשת/ נפגעת). בתשובתכם יש להתייחס להגדרת הזכות, כפי שלמדתם בקורס (8 נק')

פרקב (22 נק')

שאלה מס' 2

גישות כלכליות חברתיות

א. לפניכם רשימת היגדים. סמנו **שישה** היגדים המתאימים לגישה הכלכלית חברתית:

סוציאל דמוקרטיה. (8 נק')

- גישה כלכלית המדגישה את החירות הכלכלית על פני השוויון החברתי-כלכלי
- גישה כלכלית המדגישה את השוויון החברתי-כלכלי על פני החירות הכלכלית
- גישה זו דוגלת באחריות הפרט על חייו, ולכן גובה מסים נמוכים
- גישה זו סוברת שחירות מקדמת את טובת החברה כולה ובתוכה את החלשים
- גישה זו שמה דגש על יוזמה פרטית ותחרות וכן פעילות במסגרת שוק חופשי
- המדינה לפי גישה זו מעניקה שירותים חברתיים נרחבים, כמו חינוך חינם או ביטוח רפואי ממלכתי
- מעורבות המדינה בתחום החברתי-כלכלי היא מינימלית
- גישה זו מקדמת בשם הסולידריות שוויון כלכלי וצמצום פערים
- בגישה זו, במקרה הצורך הפרט יכול להישען על סיוע חברתי-כלכלי מהמדינה
- המדינה מעורבת בתחום החברתי-כלכלי במידה רבה במטרה להבטיח קיום בסיסי בכבוד לכל אדם
- המדינה גובה מסים גבוהים במיוחד מבעלי הכנסות גבוהות

ב. לפניכם **קטע** המבטא גישה כלכלית חברתית:

"כשבכיתה יש מעל לשלושים תלמידים קשה לי ללמוד, וזו לא רק בעיה שלי, זה קשה גם למורה.

אני מבין למה זה המצב, זה לא שאני מדמיין, ברור לי שלמדינה אין סכומי כסף בלתי נגמרים להוציא על כיתות קטנות. אבל זו בדיוק הסיבה שצריך לשנות את השיטה. במקום שהכסף של ההורים שלי ילך למערכת גדולה, תשאירו להורים את הכסף, שהם יחליטו לאיזה בית ספר לשלוח אותי. מי שירצה להקים בית ספר, יבחר מהו גודל הכיתה הנכון בעיניו, יבקש כמה כסף שהוא רוצה, ומי שירצה ויכול - ישלם. ככה יהיו כל מיני בתי ספר, אולי אפילו עם שיטות לימוד שונות. נכון שלא כל בתי הספר יהיו באותם תנאים, אבל, אולי דווקא זה יכריח אותם להשתדל יותר. אני יודע שההורים שלי, שיש להם כסף, ירשמו אותי לבית ספר שמתאים לי, עם פחות תלמידים בכל כיתה".

- סמנו את עמדת הכותב לגבי הגישה הכלכלית-חברתית הרצויה בישראל, כפי שבאה

לידי ביטוי בקטע. (4 נק')

☐ הגישה הליברלית

☐ הגישה הסוציאל דמוקרטית

- העתיקו מתוך הקטע משפט **אחד** שהסקתם ממנו את עמדת הכותב. (2 נק')

ג. ברכות! מהיום אתם בינה, ולא סתם בינה אלא בינה מלאכותית!

קיבלת משימה מתלמיד שנבחן כרגע באזרחות אחרי שנהנה מאוד מהקורס הדיגיטלי.

זו המשימה:

בינה יקרה,

כתבי לי בבקשה פסקה של כ- 150 מילים המסבירה כיצד אדם הדוגל בגישה הכלכלית חברתית **המנוגדת** לזו שסימנתי בסעיף הקודם יתייחס לסוגיה: הפרטת מערכת החינוך בישראל.

השתמשי בבקשה **בשני** מושגים לפחות מיחידות שונות מתוך הקורס שלנו 'בשביל ישראל', ובהיגדים שבחרתי בסעיף א'.

תודה מראש, בינה.

(8 נקודות)

פרק ג (32 נק')

שאלה מס' 3 - צפו בסרטון שלפניכם וענו על השאלות הבאות:

https://www.youtube.com/watch?v=CRbl5u9bGqE&ab_channel=TheKnesset

(כאן יש להתעלם מהכתובית שמופיעה בסרטון)

א. כתבו מהי הסוגייה שהסרטון עוסק בה. (2)

ב. כתבו מהי המדיניות שהדובר בסרטון מבקש לקדם במדינת ישראל. (4 נק')

ג. בססו את תשובתכם על הסרטון. צטטו לפחות **שני** משפטים רלוונטיים (הרלוונטיים ביותר)

והסבירו כיצד הם מבטאים את המדיניות שזיהיתם. (9 נק')

ד. כתבו מהי המדיניות **המנוגדת** לזו של הדובר בסרטון. הסבירו כיצד מדינת ישראל צריכה

לנהוג לפי מדיניות זו בסוגיה שבסרטון. בתשובתכם יש להתייחס להגדרת המדיניות, כפי

שלמדתם בקורס. (8 נק')

ה. בחרו ב**אחד** מתפקידי הכנסת, הציגו אותו והסבירו כיצד הוא בא לידי ביטוי בסרטון. (9

נק')

פרק ד - תיקון שגיאות (20 נקודות)

שאלה מס' 4

לפניכם רשימת היגדים. בכל היגד יש מספר טעויות. בחרו שניים מתוך שלושת

ההיגדים. בכל היגד שבחרתם:

- אתרו וכתבו את כל הטעויות שמצאתם בו.
- כתבו את ההיגד מחדש, תוך תיקון כל הטעויות שמצאתם.

ההיגדים:

- זכות הבחירה בישראל ניתנת לכל אזרח ואזרחית מגיל 18 ומעלה. על פי מגילת העצמאות, הבחירות לממשלה בישראל מתקיימות בבחירה ישירה בכל חמש שנים, אלא אם הממשלה הצביעה אי אמון והפילה את הכנסת.
- לפי החלום הדתי - מדינת הלכה, מקור הסמכות במדינת ישראל הוא ציבור האזרחים. המדינה מוגדרת כמדינת הלכה אתנית - דמוקרטית, ולכן חוקי המדינה יהיו חוקי התורה.
- סמלי הלאום של מדינת ישראל מורכבים מסמל הכנסת על רקע נופיה של עיר הבירה ירושלים, ההמנון הלאומי שכתב חוזה המדינה בנימין זאב הרצל, והדגל עם שני פסי תכלת על רקע לבן. פסי התכלת מסמלים את חציית ים סוף לשניים כדי שבני ישראל יוכלו לעבור ביבשה, והצבע הלבן מסמל את היונה הלבנה שמביאה את השלום.

בהצלחה!

חומר הלימוד לבחינה:

לא יהיה בבחינה	לבחינה:
יחידה 3	יחידה 2 - מגילת העצמאות
יחידה 6	יחידה 4 - מדינה יהודית
יחידה 7	יחידה 5 - ממשל פרלמנטרי עקרונות הדמוקרטיה סוגי זכויות
יחידה 8	יחידה 9 - החלום הלאומי והחלום הדתי
יחידות 10, 11	יחידה 12 - סוגי זכויות וגישות כלכליות
יחידות 13, 14	יחידה 15 - היכרות עם פס"ד בג"ץ: בג"ץ רופאייזן בג"ץ קול העם בג"ץ אליס מילר בג"ץ קעאדאן
מתוך יחידה 16 ירד: תפקידי הכנסת: מכוונת חוקה + ממנה ובוחרת בעלי תפקידים. תפקידי הממשלה - סמכות שיוטית הרשות השופטת - עקרון עצמאותה ואי תלותה של הרשות השופטת, צווי בג"ץ, הגישה השמרנית והגישה האקטיביסטית, כולל זכות העמידה.	יחידה 16 - שיטת הבחירות בישראל ואחוז החסימה הרשות המחוקקת הרשות המבצעת - תפקידים וסוגי אחריות הרשות השופטת - בית המשפט העליון היחסים בין הרשויות - כיצד הכנסת מפקחת על רשויות השלטון האחרות.
יחידות 17, 18, 19	
שערים 1 + 6	